

Vroeger was er de moestuin met groente en fruit, daarna kwam de siertuin met vooral veel bloemen en tegenwoordig is er de siertuin met daarin ruimte voor alles wat eetbaar is. Eten uit eigen tuin is een trend en de tomaat lift daar op mee.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionpictures.com

De tomaat heeft als wetenschappelijke naam *Lycopersicon* en behoort tot de nachtschadefamilie, de Solanaceae. Vroeger heette de tomaat nog *Solanum esculentum* maar botanici hebben dat later veranderd en de plant in een apart geslacht ondergebracht. De wetenschappelijke naam *Lycopersicon* betekent letterlijk wolfsperzik. Perzik verwijst naar de vorm van de vruchten - in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, behoort tomaat niet tot de groenten maar tot de vruchten - en wolf verwijst naar zijn veronderstelde dodelijk giftige reputatie. *Lycopersicon* is een klierachtig behaarde plant met sterk geurend loof die van oorsprong uit het westelijk deel van Zuid-Amerika komt, net als familiegeenoot de aardappel. De in Zuid-Amerika voorkomende wilde vormen hebben een onkruidachtige groeiwijze tot ongeveer 3,5 meter hoogte maar de vele gecultiveerde tomaten zijn meer bescheiden van omvang. Van juni tot oktober verschijnen de stervormige gele bloemen die tot 2 cm in doorsnede zijn. Opvallend zijn de meeldraden die ver naar buiten steken. De bloemen staan in vertakte bloeiwijzen en na de bloei verschijnen aan diezelfde vertakkingen de vruchten. Bij de wilde soorten zijn deze in de regel klein maar bij de geselecteerde kruisingsvormen soms zeer groot.

GIFTIG

Met name in de tuinen van het oude Mexico groeiden al verschillende tomatensoorten. Selecties met meestal grote vruchten en een minder onstuimige groei dan de wilde vorm. Toen de Europeanen Zuid-Amerika veroverden, namen ze enkele van deze tomatenplanten mee naar huis. Hier sprak men in eerste instantie nog van Peru-appel en pas later over tomaat, een verbastering van het woord dat de Azteken voor de plant gebruikten. De eerste tomaten die in Europa groeiden, hadden een witte, gele, oranje of rode kleur en waren vrijwel altijd overlans ingesneden, ofwel gelobd. Pas rond 1700 werd in Frankrijk een tomaat beschre-

Tomaten uit eigen tuin

ven met een rode kleur en een volledig ronde vorm. Dat is de tomaat zoals we die ook nu nog kennen en die inmiddels wereldwijd bekend is geraakt als smaakvol voedingsgewas. Tomaten worden vrijwel altijd als eenjarige gekweekt en omdat ze relatief eenvoudig zijn te kweken, komen ze in de groentetuinen van vrijwel alle werelddelen voor. Enkele eeuwen terug was dit nog totaal anders. Toen had de tomaat een heel ander imago en werd hij gevreesd voor zijn eerder genoemde giftige eigenschappen. Zowel het blad als de stengel zijn giftig maar ook de nog groene vruchten bevatten licht giftige stoffen. Pas wanneer de vruchten helemaal op kleur zijn, zijn de gevaarlijke alkaloiden er uit verdwenen. Overigens hebben ook familiegeenoten aardappel, aubergine en peper giftige eigenschappen die verdwijnen bij het rijpen van de vruchten of knollen.

KRUISINGEN

Sinds een aantal jaren is eten uit eigen tuin een trend en dat heeft zeker gevolgen gehad voor het aanbod van tomatencultivars. Er is een enorme variatie verkrijgbaar met verschillen in bladvormen en vruchten. Bij de blad-

vormen zijn vooral de types met zogenaamd varenblad bekend maar er zijn ook tomaten met zogenaamd angorabladd, rugosabladd en aardappelblad bekend. Dat betekent dat bij een juiste combinatie ook de bladvorm van de tomaat van sierwaarde kan zijn in de particuliere tuin. Belangrijker dan sierwaarde is natuurlijk de vrucht. Dat alles rond is, is een fabel en ook in de kleuren zit een behoorlijke variatie. De bestomaat geeft de kleinste vruchten. Deze zijn amper 5 mm groot en verkrijgbaar in rood, geel en oranje. De bekende kersttomaten zijn wat groter en hebben ook een grote kleurdiversiteit. Minder bekend zijn de peertomaten (klein en in rood en geel) en olijftomaten (langwerpig, klein en in rood, geel of zwart). Maar er is veel meer tot aan de 'vierkante' paprikatomaten, de 'gekreukte' plooitomaten en de bij iedereen bekende vleestomaten toe. Keuze genoeg dus maar wie in de tuin iets met tomaten wil doen, moet wel wat extra aandacht geven aan de standplaats en duimen voor een warme zomer. Compost bij het aanplanten, steun naarmate de planten groter worden en veel zon staan hoog op het verlanglijstje van de tomaat.